

I hvilken grad har folkevalgte rett til informasjon fra kommunens administrasjon?

Kommunal Rapport 09.10.2017

SPØRSMÅL: Kan et medlem av kommunestyret, stille spørsmål direkte til rådmannen og forvente svar fra kommunen utenom selve møtene?

SVAR: Det rettslige utgangspunktet er klart nok: Vervet som folkevalgt utøves i kommunestyremøtene, i fellesskap med de andre medlemmene, med de rettigheter som er fastsatt i kommuneloven. Blant disse er retten til å stille spørsmål om ulike sider av kommunens virksomhet, men slike må da stilles i møtet og rettes til ordføreren. Så er det opp til kommunestyret å avgjøre om det ønsker en mer utførlig redegjørelse i form av en orientering fra rådmannen.

Utenfor møtene har kommunestyremedlemmet i utgangspunktet ingen ubetinget rett til å kreve at rådmannen svarer på spørsmål eller orienterer dem om et saksforhold. På samme måte som andre borgere vil kommunestyremedlemmer kunne *be* om informasjon fra rådmannen, og som utgangspunkt og hovedregel bør rådmannen da imøtekomme et slikt ønske. I kommuneloven § 4 er det fastsatt som alminnelig prinsipp at «Forholdene skal legges best mulig til rette for offentlig innsyn i den kommunale og fylkeskommunale forvaltning». Dette innebærer en forpliktelse for rådmannen og kommunens administrasjon til å være imøtekommende overfor *alle* som stiller spørsmål om virksomheten i kommunen. Men denne informasjonsplikten er likevel i praksis av forholdsvis generell art, og omfatter ikke innsyn i løpende saksbehandling ut over det som følger av reglene om dokumentinnsyn i offentleglova.

For de folkevalgte har vi imidlertid en særregel i lovens § 40 nr. 5, som pålegger kommunestyret å «fastsette et reglement for de folkevalgtes rett til innsyn i saksdokumenter og til informasjon om saker som er under behandling». Et slikt reglement er regler om de enkelte folkevalgtes rett til innsyn og informasjon, og pålegger rådmannen å gi informasjon når noen av disse ber om det på et saksområde som ligger innenfor ansvarsområdet for det organet han eller hun er medlem av. For kommunestyre- og formannskapsmedlemmer vil innsyns- og informasjonsretten etter et slikt reglement omfatte alle sider av kommunens virksomhet så langt det rekker.

Men denne lovbestemmelsen er noe mer enn en fullmakt til kommunestyret til å vedta slike regler. Det ville det i alle fall kunne gjøre i kraft av sin stilling som øverste organ i kommunen. Hovedpoenget med bestemmelsen er at den må leses som uttrykk for en *forutsetning* om at de folkevalgte skal ha rett til slik informasjon. Det betyr at hvis det *ikke* er vedtatt regler om dette i kommunen, må loven forstås slik at utgangspunktet skal være at den enkelte folkevalgte uansett har en *rett* til å bli orientert om saksforhold og saker som er under behandling, og at et avslag på en slik anmodning må være *saklig* begrunnet. I praksis vil avslag på anmodning om innsyn og informasjon måtte begrunnes enten i taushetsplikt, i hensynet til den interne saksbehandling i kommunen, eller i at det det bes om, er så omfattende at det vil være uforholdsmessig arbeidskrevende å gi en uttømmende redegjørelse her og nå.

Jeg er usikker på i hvilken utstrekning de folkevalgte og administrasjonen kommunene landet over er klar over denne innsyns- og informasjonsretten for den enkelte folkevalgte, men dette spørsmålet vil antakelig komme mer i fokus i prosessen fram til vedtakelse av en ny kommunelov.